

GENERO PAREKIDETASUNA

BERDINTASUNEZKO ELKARBIZITZA

JATORRIARI BURUZKO INFORMAZIOA

Proposamen didaktiko honen jatorria **Munduak elkarlotuz** nazioarteko proiektuan datza. Aspaldiko partez, irakasle askok eskatu izan digute **Munduak elkarlotuz** proiektuaren sareko plataforman agertzen ziren jarduerak eskura izateko aukera, online-ko jardueraren egutegia eta beste hainbat eskolarekiko prozesu kooperatiboa zeinahi zela ere, nork bere ikastetxean autonomia osoz betearazi ahal izateko.

Oraingoan, animazioei, ildo nagusiei eta eduki-mailei eutsi egin diegu eta, gainera, jarduerak testuinguru berrira egokitu ditugu, zeuen lanak ondore onak izan ditzan.

Gida hau irakurtzea gomendatzen dizuegu, horrek jarraibideak emango dizkizuelako, bai hemen proposatzen diren jarduerak garatzeko, baita ideiak ere, hainbat gai eta aspektutan sakontzeko.

www.conectandomundos.org

Aurkibidea

**Animazioaren laburpena,
helburuak eta gaiak** _____ **3**

**Gaitasunaren
ebaluazio-adierazleak** _____ **4**

**Jarduerak garatzeko
jarraibide metodologikoak** _____ **5**

Irakasleentzako irakurketak _____ **22**

Glosarioa _____ **27**

Bibliografia _____ **29**

**1. Fitxa: Publizitatea aztertzeko
oinarrizko elementuak** _____ **31**

Animazioaren laburpena, helburuak eta gaiak

Adin hauetan, neska-mutilek estreinakoz heldu behar diote beren etorkizunari dagokion erabaki nagusi bat hartzeari: geroa, norberaren espektatibak, familiarenak, ikastetxearenak, etab. Desberdintasuna, bazterkeria, berdinen taldeko kidea ez izateko beldurra norberak nozitzeak sortaraziko dituen emozio eta sentimenduak azaleratu egin behar ditugu.

Helburu operatiboak

- Norberaren izaera garatzea: espektatibak, aukeratzeko askatasuna eta beste hainbat aztertzea.
- Desberdintasuna, genero-ikuspegitik aztertzea: kausak.
- Gertukoen artean eta gizartean orokorki, emakumeen eskubideak lortzeko borroka eta historia ezagutzea.
- Bestetasuna garatzea, hots, bestelakoekiko errespetua, besteenganako errespetua.
- Berdintasunezko gizarterantzko aldaketaren aldeko jarrera eta jokabideak landu eta sustatzea.
- Emozioak kudeatzea.

Lan-ildoak: lehentasunezko ikuspegia

- Genero arrazoiak medio, harreman ez osasungarrien edo harreman desberdinen ebidentziak bilatzea hedabideez baliatuz.
- Desberdintasun plegu guztiak aintzat jo eta guk zer egin dezakegun begiratzea.
- Nahi dugun bezala izateko, geure burua ahalduntzea.
- Eskubideen aldeko borrokaren bilakaera.
- Lanean zer izan nahi duen bakoitzak.

Ebaluazio konpetentzialeko adierazleak

Hizkuntza-gaitasuna

- Testua erabat ulertzea.
- Ideia nagusi eta bigarren mailakoak atzematea.
- Egiteak eta iritziak, egiazko eta alegiazko edukiak bereiztea.
- Berariazko hiztegia baliatzea.
- Aditze aktiboa.
- Elkarrizketaren egitura errespetatzea, bertan parte hartzea.
- Adierazpena erritmo, intonazio eta ahoskeraz janztea.
- Hitz-jarioa eta adierazpen oparoa.
- Aurkezpen argia, antolatua.
- Aurkezpena egin ondoren, galderei erantzutea.

Emozio, gizarte eta herritar-gaitasuna

- Hizkuntzak aintzat hartzea, elkarrekin komunikatzeko eta elkar aditzeko bidetzat.
- Era guztietako aurreiritziak atzeman eta arbuiatzea.
- Giza eskubideak defendatzea.
- Kausa, intererlazio eta arriskuen analisisa.
- Aditze aktiboa.
- Gainerakoen egite eta iritziak errespetatzea.
- Taldeko lanetan laguntzea.
- Hartutako erabakiak betetzea.
- Taldeko lana mesedegarri jotzea.
- Taldeko kide guztiak ezagutu eta onartzea.
- Arazozko egoeretan malgu eta elkarrizketarako irekita agertzea.
- Ikasgelako arauak finkatzea.
- Arauak ez betetzearen ondorioak aztertzea.

Gaitasun artistiko eta kulturala

- Eduki jakin bat multimedia moduan aurkeztea.
- Arte adierazpenaz gozatzea.
- Erantzunetan orijinaltasun edo asmamena.

Ikasten ikasteko gaitasuna

- Materialak hautatu eta prestatzea.
- Arreta kontrolatu eta lanari eustea.
- Bestelako aukerak bilatzea.

Jarduerak garatzeko jarraibide metodologikoak

Sarrerako historiaz

Adin hauetan ia denen asmoa edo ametsa da etxetik alde egin eta nork bere bizimodua egitea. Etxea, logela, estudioa eta antzekoak partekatzeko bizipena telebistako serie askotan agertzen da. Une egokia da, beraz, etxea partekatzeak zer inplikatzan duen objektiboki aztertzeak, hots, abantailak, eragozpenak eta bete-beharrekoak:

Zuek etxea beste bi neska eta bi mutilekin partekatuko al zenukete? Ikasketak etxetik kanpora egingo zenituzkete? Gurasoek ordainduko lizuekete? Lanean hasiko al zinatekete? Nola konponduko zinatekete? Nola banatuko zenituzkete etxeko lanak?

Paolaren historiaz

Historia horri esker, irakasleek akaso ezagutu ez baina neska-mutilek gertu-gertukoak zituzten antzeko egoera benetakoak azal ditzakete. Areago, baliteke taldeak berak ere ezezagunak izatea. Hori, egoera isilpean nozitzen duen pertsonarentzat mesedegarria izan daiteke baina arriskutsua ere bai, bai irakasleen, bai familiaren aldeotasuna eta jarraipena ez badu. Gure aholkua hauxe da: egokia litzateke taldean bizirik dauden tentsio eta liskarrak ongi ezagutzea, eraginkortasunezko konponbidea emateko.

Hara, gogoeta bideratzeko galderaren bat: hori gertatuko balitzaizue nola sentituko zinatekete? Eta mutil bat beste mutil batekin izan balitz? Zer da ziber-jazarpena? Egoera hori, zuek bera biziko bazenute, salatzea garrantzizkoa litzateke? Protagonistak zergatik ez du salatzan, zuen iritziz? Nori esan beharko liokete? Hori kontatzen badute, zer gerta daiteke? Besterik egin al dezakete?

Jazarpenaz eta ziber-jazarpenaz

Ziber-jazarpena (*ciberbullying*), ikaskideen arteko jazarpen-plegu berariazkoa da (Cerezo, 2012). Jazarpen horri zibernetiko, elektronikoa eta berdinaren arteko digitala ere esaten zaio eta “ikaskideei erasotzeko xedez, egungo informazio eta komunikaziorako teknologiez —Internetez, batez ere— baliatzean datza” (Garaigordobil & Martínez, 2014a, 19. Orr).

Bai jazarpenaren, bai ziber-jazarpenaren (Bisquerra & Pérez, 2014; Garaigordobil & Martínez, 2014) ezaugarriak hauek dira:

- Bada hor erasotzaile bat.
- Bortizkeriazko jokabideak dira.
- Luze eta zehaztasun handiz pentsatu eta mamituriko jokabideak dira.
- Botere-desoreka dute oinarri.
- Luzaroan errepikakor eta jarraikorrak dira.

Ziber-jazarpenaren bereizgarriak dira (Garaigordobil & Martínez, 2014; Cerezo, 2012):

- Biktimak ezkutatzeke tokirik ez izateak babesgabetasuna larritzen dio.
- Irainaren izaera publikoa areagotu egiten da: helmena biziki handitzen da (Interneten bidezkoa, unibertsala da hedapena).
- Ziber-erasotzailea ez da ezaguna, bere burua erraz ezkuta dezakeelako; horrek, noski, zigorgabetasuna handitzen du.
- Iraupena askoz ere luzeagoa da: Internetetik irainak, mehatxuak eta antzekoak atera bitartean iraungo du erasoak.
- Ez dagokio espazio zehatz bati, agertokia hagitz zabalagoa da.
- Noranahi iristen da, teknologia berriek ez baitute mugarik.
- Erasoa azkar gauzatzen da, erraz hedatzen da.
- Ziber-erasotzaileak eroso-eroso dihardu, bere ordenagailu edo telefono mugikorretik.
- Hori guztiagatik, erasotzaileen kopurua egunetik egunera ugaltzea errazten da.

Ziber-jazarpen homofobikoa

Estatu Batuetako Pediatriako Akademiak 2012 urteko konferentzian aurkeztu zuen txosten batean, AEB, Kanada, Australia eta Erresuma Batuko 13 – 18 urte bitarteko 41 kasu aztertu ziren; gazte haietako gehienek, bai Interneten, bai saretik kanpo jazarpena nozitu ondoren, bere buruaz beste egin zuten. Nerabeen %24 jazarpen homofobikoaren biktima zirelarik, erdiek bere burua erabat homosexualtzat agertu zuten eta beste erdiek, aldiz, heterosexual edo sexu-zaletasun jakinik gabekotzat. Era berean, begi-bistakoa da mota horretako suizidioak 2011 eta 2012an ugaltu direla. Biktimen %32ri gogo-aldatearen trastorno atzeman zioten eta horietako %15i, berriz, depresioa orobat.

Sexuaren eta generoaren arteko aldea

Sexu hitza erabiltzen da emakumeak eta gizonezkoak berezkoak dituzten ezaugarri anatomiko-fisiologikoak adierazteko. **Generoa**, berriz, sexu bakoitzari egozten zaizkion jarrera eta gaitasunak adierazteko; hauek, gizarteak gizonezkoari eta emakumeari egotzi dien rolaren ondorio direnez, batzuegandik eta besteegandik gizarteak espero duenaren estereotipo kulturalak izateraino bilakatu dira.

Jarrera eta jokaera horiek herentziak edo biologiak baldintzatuak ez izatearen ondorez, ikasleek sexuen arabera rolak bereganatzean sekulako eragina izango du eskolak, bera errotua dagoen gizartearen kultura transmititzearen edo aldatzearen eragile den heinean.

Genero-estereotipoak, emakume eta gizonezkoen ezaugarrien inguruko ideia sinplifikatuak dira, zein bere kulturen hertsiki errotuak, baina ez dira egiazkoak; horiek, azkenean, kasu kasuko kulturak agintzen dizkien jardura eta zereginak betetzeko obligazioa bihurtzen dira.

Orientazio sexualaz

Estatu Batuetako Psikologiako Elkartearen iritziz, gizaki baten orientazio sexuala beste pertsonarekiko sentitzen duen erakarpen emozional, erromantiko, sexual edo afektiboa da. Erraz bereizten da sexualitatearen beste elementuetatik, hots, sexu biologikotik (sexu-organo femenino edo maskulinoen presentzia), genero-identitatetik (gizona edo emakumea izatearen sen psikologiko, sozial eta kulturala) eta rol sozialetik (jokaera maskulino edo femeninoari dagozkion arau kulturekiko adostasuna). Orientazio sexuala hedatzen da homosexualitate hutsetik heterosexualitate hutsera doan bidean, tartean bisexualitate-plegu batzuk direlarik. Gizaki heterosexualek, beste sexuko pertsonenganako erakarpen sexual, emozional eta afektiboa sentitzen dute; pertsona bisexualek, berriz, beren sexuko zein beste sexuko pertsonenganako erakarpen sexual, emozional eta afektiboa sentitzen dute. Orientazio sexuala ez da jokabide sexuala, sentimenduei eta auto-kontzeptuari baitagozkie. Gizakiek, beren jokaeretan, beren orientazio sexuala erakuts dezakete.

Nola aurre egin homofobiari, transfobiari eta heterosexismoari eskolatik

Hezkuntzan, orientazio sexual, genero-identitate eta horiei dagozkien bizimoduekiko errespetua sartuz eta horien gaineko informazioa modu naturalean zabalduz. Erabiltzen den hiztegia zainduz eta, ikasgelan ematen den azalpen bakoitzean, irakaslearen aurrean pertsona gazte lesbiana, gai, bisexual edo, gutxienez, sexualitatearekiko zalantzen dituztenak daudela eta, era berean, nerabe transexualak ere egon daitezkeela kontuan hartuz. Hezkuntza-sistematik sexismoa erauzteko ahalegin erraldoia egin da. Orain, antzekoa egin daiteke orientazio sexualari eta genero-identitateari dagokienez. Hezkuntza-mintzairatik sexismoa ateratzeko ahalegin handia egiten ari den modu berean, beste horrenbeste egin daiteke inongo orientazio pertsonalik ez diskriminatzeko. Homosexualitatearen kontra biziki sustraituriko aurreiritziak helarazten dituzten hitz eta esaldi ugari daude eguneroko lengoaian. Irakasleen ardurakoa da gazte askorengan eragin kaltegarria duen tradizio hori errotik ateratzea.

Zer esan bere orientazio sexualaz zalantzak dituen nerabe bati?

Hasteko, gazteak bizi duen berariazko problematika ezagutu eta ulertzeko ahalegina egin behar du hezitzailek. Ez du balio esateak gazteak bizi dituen sentimenduak behin-behinekoak direla; batzuetan hala dira baina bestetan ez. Kontuan hartu behar da gaztearen orientazioa, zeinahi dela ere, baliozkoa dela, natural, errespetagarria eta legeak babestuta dago. Beste aldetik, zeinahi orientazio sexual duela ere, gazteak bere izaera garatu eta zorientasunera iritsi ahal izango da. Nerabeari zor zaio bere orientazio sexuala askatasunez eta beldurrik gabe deskubritzeko eskubidea. Behin-behinekoa dena da gazteak seguruenik nozitzen ari den zalantza, beldur, angustia eta bakardade-sentimendua. Haren hezitzaileen esku dago sentimendu kaltegarri horiek lehenbailehen, azkar, desagertzea.

“Neskak bezala korritzea” eta “izan zaitez gizasemea” bideoez

Orri 5
Jarduera

Ikasle guztiek bi bideoak ikustea komeni da. Hori ezinezkoa bada, talde bakoitzak ikusi duen bideoaren edukia laburbil dezake, arbelean idatz daitezkeen funtsezko ideietatik abiatuta.

Gogoeta dinamizatzeko xedez, hurrengo galderak egitea proposatzen dugu:

- Zerk harritu zaituzte?
- Nola sentitu zarete?
- “Neskak bezala korritze” horrek zergatik dirudi irain bat?
- “Gizasemea izateak” zergatik esan nahi du sentimenduak izateari uko egitea?
- Gizaseme batek ezin ote dezake ahuleziarik agertu?
- Negar egitea ahuleziaren seinale al da?
- Zergatik jotzen edo korritzen dute “neskak bezala” modu barregarri batean egiten dutenean?
- Nolako estereotipoak transmititzen dituzte bideo horiek? Nola hartzen dira?

Estereotipoak sailkatzeaz

Telebista-saioak, filmak, aldizkariak eta publizitatea etengabe ari dira estereotipoak sendotzen; horrek, era kontziente zein inkontzientean, gure pentsaeran izango dute eragina, gizataldeen ezaugarri jakin batzuk nabarmentzearen edo, kasu batzuetan, ezaugarri idealizatu eta exageratuak azpimarratzeagatik (askotan, era barregarrian, maltzurkeriaz). Horrelaxe gertatzen da “edertasunaren” estereotipo jakin batzuekin, giza gorputzarekiko, antinaturalak direlako. Estereotipo horiek pertsona askorengan eragina dutelarik, gizaki horiek estandar horietara iritsi nahi dute, maiz, jokabide patologikoak —anorexia, bulimia, bigorexia— praktikan jarritz, bestetan gehiegizko dieta edo ebakuntzen bitartez.

Estereotipoak ez dira zertan masiboak izan: gizatalde batek pentsamolde berbera badu eta, adibidez, janzkeraz irizpide jakin bat bereganatzen badu, irizpide hori izango da gizatalde horren estereotipoa.

Estereotipoak era askotakoak izan daitezke: kulturalak, sozialak, sexualak, arraza, genero, gizarte-klase, adin, moda edo erlijioagatikoak, bakarren bat aipatzearen, eta kategoria horretan dautzan gizaki guztiei aplikatzen zaizkie.

Genero-estereotipoak, emakume eta gizonezkoen ezaugarrien inguruko ideia sinplifikatuak dira, zein bere kulturen hertsiki errotoak, baina ez dira egiazkoak; horiek, azkenean, kasuan kasuko kulturak agintzen dizkien jarduera eta zereginak betetzeko obligazioa bihurtzen dira.

Norbaitek honela jokatzeko duenak	Neska bada, esaten da jokaera hori dela	Mutila bada, esaten da jokaera hori dela
• Aktiboa	• Urduria	• Ipurtarina
• Jarduntsua	• Setatia	• Lehiatia
• Sentsiblea	• Delikatua	• Afeminatua
• Irekia	• Zakarra	• Segurua
• Desinhibitua	• Kokina	• Atsegin
• Esanekoa	• Otxana	• Mengela
• Aldartetsua	• Histerikoa	• Sutsua
• Ausarta	• Txoriburua	• Adoretua
• Barnerakoa	• Lotsatia	• Zentzuzkoa
• Ikusnahia	• Berri-ipurdi	• Argitsua
• Zuhurra	• Zentzuzkoa	• Koldarra
• Partekatzen ez badu	• Egoista	• Bereari eusten dio
• Amore ematen ez badu	• Oldarkorra	• Sendoa
• Iritziz aldatzen bada	• Apetatsua	• Bere akatsak aitortzeko gauza

Gainerakoak iritzi edo ondorioez

Proiektu honek beti-beti azpimarratu du elkarriketaren, eztabaidaren, iritzi-trukatzearen, besteen iritziak entzun eta errespetatzearen garrantzia. Horretarako, bai gelan jarduerak gauzatzean, bai beste taldeetakoek horman idatzi dutena irakurtzean ere, eztabaida eta gogoeta eginaraziko duten galderak egitea komeni dela diogu.

Adibide gisa: Ideia berririk ekarri al dute beste taldeetakoek? Ados al zaudete horiekin? Zeinekin bai eta zeinekin ez? Zergatik? Zein ideia berri ekarri dugu guk?

“Whatsapp y las parejas” laburmetraiaz

Laburmetraia hau, geroagoko jardueretara begirako motibazio eta sarreratzat baliatuko dugu. Nolanahi ere, gelan iruzkinak sortzea oso litekeena denez, teknologia berrien erabilera eta bikote-harremanen inguruko gogoeta jarriko dugu.

Gaur egun, telefono mugikorretako berehalako mezularitza (WhatsApp, adibidez) aho biko arma izan daiteke, bikotekidea kontrolpean mantentzeko, erasotzeko, umiltzeko, mehatxatzeko... lanabes eraginkorra bihurtu delako.

“Check bikoitzaren” sindromea. “Bart ze ordutan oheratu zinela esan duzu?” “Norekin ari zara idazten?” “Zergatik ez didazu erantzun, nire mezua oraintxe irakurri duzula badakit-eta?”. Horra hor, bikote askok elkarri egiten dizkieten galderetako batzuk, WhatsApp-ek ahalbidetzen duen urrutitik kontrolatzeko boterea eskuan sentitzen dutenean. Horri **“check bikoitzaren” sindromea** deritzote. Neska-

lagunak edo mutil-lagunak WhatsAppeko mezua jaso —eta, seguruenik, irakurri— duela baina, halaz ere, erantzunik ematen ez duela ikusteak probokatzen duen antsietatearen gainetik gauza bakarra dago: berehalako mezularitza-zerbitzu hedatu horrek ematen dituen datuekin obsesionatzen diren pertsonen gehiegizko kontrol telematikoak eragindako angustia. Kasu askotan, hausturaren arrazoia da bikotekidea gezur larri batean ezkutaturik, *in fraganti* harrapatzea baina bestetan, gehiegizko kontrola nozitzeaz nazka-nazka egote hutsa. Kontrolatzeko obsesioa, berriz, ez da genero baten edo bestearen bereizgarria.

Bikote-harremanen etorkizuna. Fase latzena, dena den, hausturaren ondorengoa da. Bikotekidearekin hautsi ostean, WhatsAppen bitartez bestea egiten ari dena kontrolatzen segitzen dutenek angustia eta antsietate larria nozitzen dute. Kontrolatze horrek ez du ordu-mugarik: kontrolatu nahi duen pertsonak behin eta berriz hartzen du telefonoa, “besteak” zer egin duen orain ikusteko. Horrela diosku García Huete autoreak: “Komunikabide berri horiek indarrean ezarri direnetik, bikote askoren harremanen etorkizuna aldatu egingo da, “harremanetarako bide horiez baliatzeko interesa” izan edo ez izatearen arabera. Honela azpimarratu du García Huetek: “Bietako batek etengabe erabiltzen baditu eta besteak gutxitan erantzuten badu, oso litekeena da harremana haustea, mezuak igortzen dituen pertsonak pentsa dezakeelako besteak harreman horretan interes handirik ez duela.”

Laguntasunezko harremanen etorkizuna. Lagunen arteko harremanetan ere sor ditzake liskarrak WhatsAppek. Beste pertsonak irakurri omen duen mezu bati behar bezain azkar ez erantzuteak susmoak piz ditzake igorlearengan. Berehalako mezularitza horrek ez du zerikusirik mezu elektronikoeekin edo telefono deiekin: berehala erantzutea agintzen du. Lagun talde berariazkoetan pertsona batzuk baztertzea (geroz eta maizago gertatzen ari dena) eta mezuak komunitate horretako kide guztiek irakurtzea ere liskarbide latzak izaten dira.

Gehiago irakurtzeko: <http://www.lavanguardia.com/vida/20121104/54354818574/whatsapp-relaciones-pareja.html#ixzz3igQNFAEL>

Ikasgelako barometroa

Orri 7
Jarduera

12 eta 17 urteko adin horretan hasten dira estreinako maitemintzeak loratzen. Horregatik, gure lanean prebentzioa lehentasunezko elementutzat jo dezakegu: hasiera-hasieratik, parekidetasun handiagoko bikote-harremanak sustatzea. Xede horri helduta, bikote-harremanez egiten diren baieztapen batzuk berbalizatzen jolastuko gara. Gelako erdialdea bitan banatuko dugu. Posible bada, klarion bat hartuta, lurrean lerro bat margotuko dugu, tenis kantxa baten antzera. Denak erdialdean bilduko dira. Norbaitek, partidako epaile-lanetan ari balitz bezala, esaldi bat irakurriko du.

Esaldi horren edukiaren alde daudenak eskuin-eskuinean koka daitezen eskatuko diegu. Aurka dauden pertsonak, ezker-ezkerrean ipini beharko dira.

Bakoitza bere lekuan jarrita, pertsona batzuek beren jarrera-hartzearen inguruko arrazoiak emango dituzte eta, horrela, eztabaidari hasiera emango zaio. Norbaitek bere muturreko jarrera arindu nahi badu, urrats bat erdialderantz egingo du, bere motiboak azalduz. Iritzi horrek konbentziturik sentitzen direnak ere jarreraz alda daitezke, batera do bestera. Horrela hitz egingo dute, banan-banan, denek parte hartuz.

Nor bere lekuan dagoela, batzuek beren leku-hartzeaz argudioak emango dituzte eta horrela emango zaio hasiera debatairi. Norbaitek bere muturreko jarrera leundu nahi badu, erdialdera urrats bat egingo du, bere arrazoiak azalduta. Argudio horrek komentzituta sentitzen diren ikasleak ere lekuz aldatu daitezke. Horrela jokatu da, den-denek hitz egiten amaitu arte.

Baieztapenak

- Zeloak ez dira maitasunik, segurtasun eza eta jabetza baizik.
- Maitasuna zerbait magikoa da.
- Ahalguztiduna da maitasuna.
- Maitatzea sufritzea da.
- Sexu-harremanak ez dira bestearenganako maitasunezko adierazpenak, nahikunde huts eta adostuak baizik.
- Maitasuna ez da baldintza gabeko entrega; hori esklabutza litzateke.
- Inor ez du aldatzen maitasunak; berak hala nahi izanda aldatzen da, ez bestea gogobetetzeko.
- Zelorik sentitzen ez badu, maite ez nauen seinale.
- Nirekin bizitzean aldatuko da.
- Nire bikotekideak hori janzen du besteak probokatzeko.
- Neskak eta mutilak desberdinak gara.
- Bikotekideak gaizki erantzuten dit, oihuka tarteka, baina gero barkamen bila datorkit.
- Bikotekideak, ni gabe astebetea ezin bizi daitekeela esanaz, ikasturte amaierako bidaiara edo kanpamendura joan ez nadila eskatu dit.

Lerro gorria

Orri 8

Jarduera

Jarduera honetan geure burua urruti samar utzi beharko dugu, ikasleek jarrera har dezaten. Bikote asko biltzen badira, kontuan hartzeko aukeretako bat da jarduera mutilak eta neskak bereizita egitea, espontaneotasun handiagoz jarrera hartu eta hitz egin dezaten.

Marraztu orain arbela bi erdi berdinetan banatuko duen lerro (gorri) bat. Erdialde batean, maitasunaz alderdi onak apuntatuko ditugu eta, bestera, aspektu txarrak (harreman afektiboetan behin ere baimendu ezin litekeena). Alde bakoitzean hamar bat apunte eginikoan, sortu diren iritziak aztertzea joko dugu.

Hona, gogoeta girotzeko egokiak zian daitezkeen galdera batzuk:

- Bikote-harremanean zeloak ezinbestekoak direla uste duzu?
- Pertsona jeloskor batekin egongo al zinateke?
- Gustuko dituzun gauzak egiteari utziko zenioke bikotekideari gogaikarri gertatuko balitzaizkio?
- Bizimoduz aldatuko al zinateke bikotekideak hala eskatuko balizu?
- Adin hauetan norbaitekin egotea garrantzizkoa dela uste duzu?
- Sexu-kontuetan, neskak baino mutilak irekiagoak al dira?
- Ba al dago bestelako orientazio sexualak adierazteko askatasunik?
- Lagunak utziko al zenituzke bikotekidearen gustukoak ez balira?
- Bikotekideari atsegin ez zaizkion lekuetara joateari utziko al zenioke?
- Kontrako poloek elkar erakartzen dute, zure iritziz?
- Bikotekide posesibo batekin jarraituko al zenuke?

Mundua alderantziz

Orri 10

Jarduera

Elkarriketak helarazten digun ironiari esker, gaur egun emakume askok eta askok nozitzen duten lantegiko diskriminazioaz gogoeta egiteko aukera emango zaigu.

Gizonezkoen eta emakumeen artean berdintasuna sustatzeko aplikatzen diren neurriak gorabehera, lan-merkatuan emakumeak diskriminaturik segitzen du: arrazoitu gabeko kaleratzeak, goragoko lanpostuetan emakumeak ez sartzeko enpresek ezartzen dituzten era guztietako eragozpenak, soldata alorreko aldeak, enpresan indarrean dirauen matxismoa, etab. Horiek ez ezik, indarkeria fisikoak eta psikologikoak ere bere horretan irauten dute: emakume langileen autoestimua apaltzea xede duten irainak, tratu txarrak, jazarpen moral edo sexuala, etab.

Gogoeta bideratzeko galderak:

Zergatik “Alderantzizko mundua” titulua, zuen ustez”? Elkarriketa hau 1975 urtean idatzi zen. Zein aspektuk segitzen du indarrean eta zeinek ez, zuen iritziz? Zergatik?

Aukerakoa: gidoi polita litzateke, antzezlan bihurtzeko.

Lan-orientazioaren jokia

Orri 11

Jarduera

Dinamika prestatzea

Aukera itzazue bi boluntario, bi orientatzaile bokazionalen rola beteko dutenak; horiek ikasleei aholkuak emango dizkiete.

Bi orientatzaileek osatutako “orientazio-taldeak” lau ikasleetako bakoitzari banan-banan elkarriketa pertsonala egin beharko dio; galderak egin beharko dizkie ikasleei, hauek etorkizunean aukeratuko duten lanbideaz aholkuak eman ahal izateko. Hurrengo jarraibideen arabera jardun beharko dute:

A orientatzailearen iritziz, emakumeak eta gizonezkoak zeinahi lanbidetan jarduteko gauza dira.

B orientatzailearen ustez, emakumeek lanbide “femeninoagoetan” jardun behar dute (langile soziala, erizaina, hezitzailea, etab.) eta gizonek, aldiz, ogibide “maskulinoagoetan” (ingeniaria, medikua, etab.).

Pertsonaia-rola jokatzeko ez duten ikasleak behatzaile arituko dira: orientatzaile eta ikasleen galdera eta arrazoiak berri idatziz jasoko dute.

Etorkizunera begirako erabakiak hartu ahal izateko, orientatzaileei aholkua eskatuko dieten lau ikasleak hauek dira:

Mariana: ikasle gazte honek ez daki ingeniarietza fisikora edo psikologiara jo; matematika atsegin du baina filosofia ere gustatzen zaio.

Daniel: gazte hau zalantzan dabil, ez baitaki haurren hezitzaile izango den (aspaldiko ametsa gorpuzteko) edo langile soziala.

Nacho: ikasle honen gurasoek medikuntza ikasi behar duela egunero errepikatzen dioten arren, Nacho ikus-entzunezkoak erakartzen dute aspaldi.

Saray: neska honek ikasketak bertan behera utzi behar izan zituen, familiari laguntzeko. Orain berriro hasi nahi du ikasten, lan kualifikatuago bat eskuratzeko. Supermerkatu batean dihardu kutxazain.

Dinamika garatzea

Pertsonaia bakoitzak (bai orientatzaileek, bai ikasleek) hamarna minutu izango ditu saioa prestatzeko: galderak eta arrazoiak, esleitu zaien pertsonaiaren ezaugarrien arabera.

Ikasleak banan-banan sartuko dira gelan. Elkarriketa amaitu ostean gelan geratu ahal izango dira, isilik. Elkarriketek gehienez 10 minutu iraungo dute.

Behatzaileek, orientatzaile eta ikasleen galdera eta arrazoiak berri idatziz jasoko dute.

Ondorengo gogoeta, osoko bileran

Behatzaileentzat

- Zer iruditzen zaizkizue orientatzaileak?
- Zertan bereizten dira mutil orientatzaileak eta neska orientatzaileak?
- Nolako ondorioak ateratu dituzue?
- Ikasle horien antzeko zalantzarik duen norbait ezagutzen al duzue? Zergatik?

Orientazio-taldearentzat

- Nola sentitu zarete rol horretan?
- Zein kasuk harritu zaituzte gehien?

Ikasleentzat

- Nola sentitu zarete rol horretan?
- Zuen pertsonaien antzeko zalantzarik duen norbait ezagutzen al duzue? Zergatik?

Enpatiaz

Enpatia, beste norbaiten lekuan ipintzeko gaitasuna da. Adimen emozionaleko gaitasun horri esker, gainerakoen aldatzea zein den jakin eta gizakiekiko errespetuzko harremanak ezar ditzakegu. Gainerako pertsonekin harremanetan aritzeko beharrezkoa dugu beraiek ezagutzea, beraien sentimenduez, premiez eta ikuspegiaz jakitea. “Perspektiba-pentsamendu” edo bestearen tokian jartzeko, gauzak besteen begiez ikusteko gaitasun hori pertsonarteko adimenaren nukleoa da (Gardner, 1993); hori osatuko du “garapen moral” deritzogunak, hots, onargarri, onuragarri eta bidezkoa denari dagokionez, eskuratutako ezagutzak.

Enpatiarik gabeko pertsonak beste gainerakoak eraso edo zauritzen baditu ere, ez du ausikikadarik nozituko. Enpatiarik gabe, gainerako pertsonetikiko loturak ahul eta hauskorrak lirateke. Goleman-en (1998) iritziz, horrelako sentsibilitaterik ez duten gizakiak deskonektatuak daude, emozionalki gorra dira eta sozialki “oihesak”. Enpatia esker, beste gizakien ikusteko, pentsatzeko eta sentitzeko moduarekin konektatzen ikasten dugu geure buruarengandik deskonektatu gabe, besteekiko geure bizitza ulertzen eta, batez ere, eraso inibitzen lagunduko diguten aztura sozialak sortuz.

Enpatia, eredu balioa da giza harremanetan, gainerako pertsonekin harremanetan era onean sartzera bultzatzen gaituena da. Gaitasun hori, guregandik gertuagoko sentitzen ditugun pertsonekin aiseago aktibatzen da baina desberdintzat jotzen ditugun gizakiekin nekezago funtzionatu ohi du. “Gure modukoak” direnekin enpatia sentitzea ez da aski. **Derrigorrezko hezkuntza osoan landu beharko da**, enpatia-gradu ona erdiesteko, sinpatiko gertatzen zaigunarekin ez ezik, gure baitan etsaigoa sortzen duten haiekin ere. Gaitasun enpatiko helduak, beraz, gertueneko pertsonekin ez ezik, gizaki guztiekin orokorki identifikarazi eta sentimendu onak sentiaraziko dizkigu.

Kontrapublizitateko kanpainez

Multiópticas eta *Mujeres y chocolate* laginei dagokienez, lehendabizi jatorrizko bideoak ikustea komeni da. Ondoren, kontrakanpainak pasatuko dira eta, azkenean, *Poses*. Kontrakanpaina bakoitza ikuskatu ondoren eztabaida hasiko da: Zerk harritu zaituzte? Zer salatu nahi zen honekin? Kontrapublizitatezko kanpaina egin ez balitz ohartuko zineten jatorrizko iragarkiak helarazi nahi zuenaz?

MULTIÓPTICAS

Jatorrizko iragarkia: <https://youtu.be/YIoIBNLTXpY>

Kontrakanpaina: <https://youtu.be/3RvqZHGGMGw>

Yolanda Domínguez-en ekintza, Multiópticas enpresari iragarki jakin bat ken zezan helburuz. Iragarkian, gizon bat emakumez beteriko taberna batean sartu eta ahotz batek honela dio: “Nahi duzun guztietan, estreinatze sentsazio sinestezina izango duzu”. Horretarako, emakume-talde batzuei eskatu zien era hartan jantzirik Multiópticas-en dendetara joanik, eszena errepika zezaten.

Informazioa zabaltzeko:

<http://www.yolandadominguez.com/project/accesibles-y-accesorias-2015/>

MUJERES Y CHOCOLATE. Egia ez da horren gozoa – Markaren atzetik – Oxfam Intermón
<https://youtu.be/yhcH1UV7ocM>

Urte askotan txokolatea sustatzeko iragarkien imajina nagusia emakumea izan da. Nola tratatzen dituzte munduko txokolate-enpresa handienek beren kakao lantzen duten emakumeak, ordea? Gosea, desberdintasuna, bidegabeko soldata, etab. Jakinaraz iezaiezu enpresa horiei emakume horien egoerak kezkatzen zintuela.

Informazioa zabaltzeko:

<http://www.behindthebrands.org/>

POSES

<https://youtu.be/GPEcdcmnAA0>

“Poses” *living-ek*, aldizkari batzuek saltzen diguten glamour eta modaren mundu artifizial horren absurdua kritikatzeko du. Zehazkiago, benetako emakumearen ordezkari ez diren modeloen bitartez, emakumeaz hedarazten duten irudi bihurritua kritikatzeko du. Modako aldizkariaren postura ezinezkoak baliatuz, egiazko emakume talde batek pose horiek eguneroko bizitzako eszenetara ekarri ditu (museoan sartzeko, supermerkatuan edota semaforoa argiz aldatu arteko ilaretan), ikusleen erreakzioa pizteko.

Informazioa zabaltzeko:

<http://www.yolandadominguez.com/>

Publizitateko estereotipoak analizatzea eta iragarki bat egitea

Hurrengo hiru gaietako batekin lotura duten iragarkiak gure gertuko inguruan bilatuko ditugu:

- Etxeko lanak
- Mikromatxismoak
- Emakumea, objektu

Iragarkien analisisa taldeka egingo da, proposamenean datzan fitxan adierazi bezala (1. Fitxa. Publizitate-analisia).

Jarduera honen bitartez xede hauek erdietsi nahi dira: publizitatean emozioek eta pertzepzioek betetzen duten paperaz ikaslea sentsibilizatzea, publizitatezko mezuetan helarazten zaizkigun rol sexualak atzematea eta publizitateak emakumea eta gizonezkoa (produktu-objektuaren jasotzaile edo objektu den heinean) baliatzen dituen modu desberdinez konturatzea.

Iragarkiaren azterketari heldu aurretik, hurrengoak hartu behar dira kontuan:

- Hainbat baliabide erabiliz, gure arreta atzeman nahi dute.
- Horien helburuak dira ikuslea konbentzitu, limurtu eta kausitzea.
- Helarazi nahi diguten informazioa aukeratzen dute, beste hainbat zokoratuta.
- Emozio multzoa probokatzen dute guregan ia-ia “era inkontzientean”, premiak sortaraziz, nahikundeetara eta ilusioetara joz, etab.
- Ereduzko mundua aurkezten digute, eguneroko errealitatearekin bat ez datorrena. Hori lortzeko baliatzen dituzten elementuak guk azter ditzakegu.

Gaian sakontzeko, ik. 1. Fitxa. Publizitatea aztertzeko oinarrizko elementuak

Partekatzea

Talde bakoitzak aurkeztu beharko du aukeratu duen iragarkia eta bere azterketaren laburpen bat, fitxan bildutako datuetan oinarrituta (i. publizitate analisiaren fitxa). Eztabaida bideratzeko galderak: Zer da gehien harritu zaituztena? Zein dira estereotipo maskulino eta femenino ohikoenak? Zergatik aurkezten digute errealitatearekin bat ez datorren mundu ederra? Iragarkiak premietara ala nahikundeetara zuzentzen dira, batik bat?

Azkenik, geure iragarki edo kartela sortuko dugu, berdintasunezko gizartearen aldekoa.

Ondoren, ikasleekin parteka dezakezuen informazioa topatuko duzue, jarduerako eduki zenbaiten ingurukoa (mikromatxismoak, maskulinitasun berriak, etab.) eta inspirazio-bide izan daitezkeen bideo batzuk; horiek ikusirik, iragarki edo kartela sortzen has daitezke ikasleak, taldeka. Era berean, Andaluziako Behatokiak eraturitako *Publizitate Ez-sexistaren Dekalogo*a ere izango duzue eskura.

Publizitatean sexismoa atzemateko dekalogo

Publizitate Ez-sexistaren Andaluziako Behatokia

SEXISTA DA PUBLIZITATEA, baldin eta...

1. Berak sustatzen dituen ereduak genero bakoitzarentzat tradizioz finkaturiko jarraibideak ezartzen baditu.	Genero bakoitzari tradizioz esleituriko rolak iraunarazten dituzten iragarkiak, aldaketa sozialei entzungor eginaz eta emakume askok bizi duten errealtatea baztertutik.
2. Finkatzen dituen edertasun femeninoaren estandarrek arrakastaren sinonimotzat hartzen baditu.	Gizonezkoaren ikuspegitik eratutako iragarkiak, emakumeen arrakasta soziala lortzeko aukerak edertasun-estandar jakin batzuetara mugatzen dituztenak.
3. Hainbat produktu motaren bidez, emakumearen gorputzaren baitan presioa eragiten badu.	Emakumearen bizi-helburuak eredu estetiko batzuetara egokitzea mugatzen duten iragarkiak; honelakoetan emakumea testuingurutik aterata agertzen da, ezer egiten ez duela dirudi, elkarriketak gorputzaren zaintzara bakarrik bideratuak daude.
4. Emakumearen gorputza, zuzendu beharreko akats multzo gisa aurkezten badu.	Emakumeen gorputzak eta hauek nozituriko aldaketak, ezkutatu edo konpondu beharreko "arazo" modura agertzen dituzten iragarkiak.
5. Pertsonaia femeninoak gutxiagotasun eta mendekotasun jarreraren agertzen baditu.	Emakumeak gizasemeen mendekotzat agertzen dituzten iragarkiak: bigarren planoan, borondaterik gabe, pasibo eta mendeko. Deigarria gertatzen da modako erreportajeetako modeloak askotan apaldurik, umildurik, mendekotasun jarreraren agertzea.
6. Garrantzi handieneko erabaki ekonomikoetatik emakumeak baztertzen baditu.	Genero bakoitzari tradizioz esleituriko rolak iraunarazten dituzten iragarkiak; zehazkiago, emakumeak autonomia ekonomikorik gabekotzat jotzen dituztenez, bigarren plano batean uzten dituzte munta ekonomiko larriko erosketen inguruko erabakiak hartu behar direnean.
7. Arrakasta sozialaz saritutako alor profesionaletatik emakumea urruntzen badu eta, horren orde, garbitze eta zaintze lanak esleitzen badizkie.	Esparruen tradiziozko banaketa mantentzen duten iragarkiak: emakumeari alor pribatua (arrakastarik gabea) esleitzen diote eta gizasemeari, aldiz, alor publikoa (jakinduria eta agintaritzari dagokiena).
8. Emakumearen borondate eta nahiak ukaturik, emakumea gainerako pertsonen borondate eta nahietara egokitzea naturaltzat agertzen badu.	Honelako iragarkiek agertzen dituzten emakumeak pertsona gisa errealizatuak sentitzen dira, gainerakoek — seme-alabek, senarrak, amak, etab. — eskatzen dietenari erantzuten dioten neurrian bakarrik. Emakume horiek etxetik kanpo ere lanean badabiltza, den-denaz arduratu beharko dira <i>superwoman</i> .
9. Emakumearen gorputza objektutzat agertzen badu, hots, produktu jakin baten ezaugarrien balio erantsi gisa, bere bilgarri eta guzti.	Iragarki batzuek, balizko bezeroaren begirada eta arreta erakartzeko xedez edo fetitxismoagatik hartzen dute, emakumearen gorputza edo horren parte batzuk: ezpainak, larrua, jantziak, etab.

10. Emakumea bere emozio eta erreakzioak kontrolatzeko gauza ez balitz bezala agertzen badu, haiengan gauzatzen den indarkeria “justifikatzeko” asmoz.

Horrelako iragarkiek emakumea kapritxoan mendeko, sen gutxiko, erreakzio eta jokabide arineko gizaki histeriko eta hitzontzitzat agertzen dute. Funtsean, emakumearen agerpenean tradizio handikoak diren jokabide estereotipikoetara jotzen da horrela. Horrelako mezuetan emakumea barregarri agertzen da edo gizasemearen laguntzarekin eskuratuko du oreka berriro.

BAI, BESTELAKO PUBLIZITATEA POSIBLE DA...

- “Emakumeaz” aritu ordeaz, “emakumeez” (gazte, zahar, polit, itsusi, gizen, argal, eta gainerakoez) hitz egiten bada.
- Sexuarekin loturiko genero-rolak baztertzen badira: emakumeak sukaldean askotan ikusten baditugu, azkenean emakumearen “berezko” lekua sukaldea dela irudituko zaigu.
- “Gizasemeak” agertzen badira, “gizasemea” gabe, honen emakumeenganako begirada sexuala baita.
- Sukaldean gizasemeak naturaltasunez agertzen badira, “igandeko marmitakoa” bakarrik egin gabe, emakumea laguntzaile hutsa izaki.
- Mutikoei eta neskatoei esleitzen zaizkien rolak ez badira zeharo kontrakoak.
- Agertzen diren gizon-emakumeen arteko harremanak ez badira sexu-erakarpen edota limurtzekoak bakarrik.
- Gizon-emakumeen arteko harremanak laguntasun, elkartasun, elkarlan eta elkarrenganako arretazkoak badira, bai lanean, bai lanetik kanpo ere.
- Gizasemeen arteko harreman-mota ugariak ere agertzen badira.
- Geroz eta emakume gehiagok hartzen badugu gure herritar-eskubideen kontzientzia, alor denetan (baita publizitatean ere) eskatzeko eta egikaritzeko.
- Zer nahi duen eta nola lortu nahi duen eta bere bizitza gizasemearen laguntzarik gabe kudeatzen eduki dakien emakume autosufizientearen irudia pixkanaka-pixkanaka sartzen bada.
- Gizaki gehienek onartuko ez balute topiko hau: “edertasuna da emakume baten bizitzako proiektu behinena”.
- Gure erakargarritasuna, hein batean, geure burua ikusten dugun moduan datzala seguru baldin badakigu.

Mikromatxismoez

Mikromatxismoak honela definitzen ditugu: gizasemeek oharkabean edo konturaturik egiten dituzten pertsonen arteko maniobrak dira; horien xedea da emakumeen gaineko nagusitasunari eustea, berrestea edo berreskuratzea edo, bestela, emakumeen ahalmenaren handitzea buru egitea edo ahalmen horretaz baliatzea. Adimen maskulinoaren eraikuntza kulturalaren ondorio eta adierazpen dira mikromatxismoak, gizakien gaineko nagusitasuna, autosufizientzia eta emakumeen gaineko eskubidea gizasemeek edukitzea hobesten duen sozializazio maskulino baten emaitza dira. Mikromatxismoak ikuskatzearen xedeak hauek dira:

- Gizasemeei, egunero egikaritzen duten botere-ariketaz autokritika egiten laguntzea.
- Emakumeen artean, pertzepzio-erregistroa eta, horrenbestez, beraiek nozitzen duten indarkeriari aurre egiteko aukerak zabaltzen laguntzea.
- Egonezin, gehiegizko zama eta jazarpen-defentsazko harreman askoren jatorria azaltzea; horiek, maiz, saihestuak izan eta “emakumearen arazoei” egozten zaizkie, nahita, emakumea errudun eta gizasemea errugabetzat jota.

Iturria: <http://www.luisbonino.com/pdf/Los%20Micromachismos%202004.pdf>

Maskulinotasun berriez

Maskulinotasuna gaurkotu nahian, emozio eta afektuen alorrean gizasemearen tradiziozko isolamendua gaingitu eta gizona maitasuna aintzat jotzen duen zen gizakitzat hartzen ahalegintzearen ondorioz, pertsonak askeago eta autonomoagoak lirarteke.

Jokabide arriskutsuak alboan utzita —horren orde, pertsona goxatzearen alde jokatzeara—, beste gizaseme batzuen mirespena arriskuaren exhibizioan ez bilatzeak, gizonetzkoen eta emakumeen osasunean eragin mesedegarriak izaten ditu berehala.

Emakumeen aurkako bortizkeriaren kontrako borroka sozialean gizasemeek aktiboki partehartzea ere elementu mesedegarria izan daiteke. Gizonetzkoek arazoa salatzeke jarrera aktiboa erakutsi behar dute indarkeria-mota honetan eta beste batzuetan ere. Emakumeen aurkako bortizkeriaren kontrako borrokari gizonetzkoak egingo dion ekarpena, izan ere, inongo bortizkeria matxistarik ez onartzean datza: ez fisikorik, ez sexualik, ez psikologikorik.

Berdintasunera bidean gizonetzkoak egin behar duen aldaketan sakontzeko, era berean, indarkeria gatazken konponbidea dela dioten legitimazio sozialeko diskurtso eta prozesuak bertan behera utzi behar dira. Gainerako gizakien duintasuna errespetatzean eta pertsonak aukeratzeko duen askatasunean eta negoziazioan oinarritzen diren hizketa-pleguen alde egin beharra dago. Aldaketa horiek, bestetik, gizonetzkoari eskatzen diote espazio publikoan eta boterean betetzen duen lekua bestela planteatzea, gizon-emakumeei antolatzeke eta erabakitzeko plaza guztietarako ateak zabaltzen dituen gizarte demokratikoagoa delako, zalantzarik gabe.

Maila kolektiboan, berdintasunaren alde emakumeek egiten dituzten eskariak gizasemeei sostengatu eta bere egitea agintzen die aldaketak. Alor pribatuan, berriz, ezinbestekoa da gizonetzkoak diskriminaziozko egoerez ez baliatzea alor publikoan botere politiko, sozial edota ekonomiko handiago eskuratzeko edo edukitzeko.

Lan-alorra eta bizitza pertsonala elkarrekin uztartzeak gizonari berdintasunean inplikatzeko eskatzen dio; etxeko lanak eta

zaintza lanak ere egin behar dituela ulertu behar du gizasemeak. Aldaketa horren aldeko konpromisoari hasiera emateko, adibidez, gurasotasun-baimenak, lanaldi-murrizketak eta lan-utzialdiak erabil ditzake gizonezkoak.

Berdintasunaren aldekatasunean, gizonak beste gizonen aurrean jarreraz aldatzea ezinbestekoa duela berretsi beharra dago; derrigorrezkoa da gizonari aitortzea gizon izatearen aniztasuna, sexu-aukeratze eta orientatzeko askatasuna eta bizitzako alor denetan, homofobia eta transfobiaren kontrako konpromiso sendoa.

Iturria: http://www.aulaviolenciadegeneroenlocal.es/consejosescolares/archivos/P_013_los_hombres_la_igualdad.pdf

Kartela edo iragarkia sortzeko inspirazio-bide izan daitezkeen bideo batzuk

- Emakumearen irudia publizitatean
<https://www.youtube.com/watch?v=rh7R6NDb1go>
- The AXE Effect – Women – Billions
<https://www.youtube.com/watch?v=I9tWZB70USU>
- Alfa Romeo Giulietta
<https://www.youtube.com/watch?v=az5E5-rUXy8>
- Honela erantzuten dute gizonek, emakumeak emakume gisa tratatzen dituenean
<https://www.youtube.com/watch?v=QXUZhd75luQ>
- “Etxekogizonak”
<https://www.youtube.com/watch?v=cxHLiaUe3ow>
- Etxeko lanak, gizasemeak gainditu gabeko proba
<https://www.youtube.com/watch?v=ZDxHMHjfgp4>
- Mikromatxismoak: hortxe dira, ikusi nahi ez baditugu ere
https://www.youtube.com/watch?v=Co_z_GbjbHY
- Minutu bakarreko esperientzia, emakumeek nozitzen duten zerbait (berdin kobratzea) gizonezkoek erakusteko
<https://www.youtube.com/watch?v=wfByPvrOcb8>
- Ikusten ez den matxismoa
<https://www.youtube.com/watch?v=YRWpzQuW7NE>
- Gauza bihurtzea: emakumea, publizitateko objektu
https://www.youtube.com/watch?v=J_SKc60I0_M
- Begira nazazu begietara
<https://www.youtube.com/watch?v=wajm6isPwqA>

Konpromisozko karta

Orri 19-22
Jarduera

Konpromisozko karta hori, tutoretza, bilera eta antzekoetan aztertu beharko den lanaren abiagunea izan daiteke; ikasturteak aurrera egin ahala, lana berrikusi egin beharko da, hobekuntzarik gertatu den egiaztatzeko. Karta hori egia izan dadin, fase honetan entregatuko den galde-sorta baliatu beharko da. Bertan, ikasleetako bakoitzak hartu nahi dituen konpromisoak markatuko ditu eta adierazleak beharrezkoak izango dira, azkenean konpromisozko karta idazteko.

Karta horrek den-denei gogorarazi beharko die berdintasuna egunez egun gauzatzen dela, xehetasun txikien bitartez, eta den-denon konpromiso kolektiboak gauzak aldaraz ditzakeela emakume eta gizonen arteko berdintasun handiago baten mesedetan.

Egin beharreko urratsak:

- Konpromisozko karta prestatzeko galde-sorta (ik. 4. eranskina).
- Galde-sorta banan-banan edo talde txikitan bete daiteke, interes bizieneko elementuak aukeratuta, nahi bada.
- Emaizak partekatzea: Gelan, berdintasun eta segurtasunezko harremanak sortzen parte hartzen al duzue? Taldean neskak aintzat hartuak eta onetsiak sentitzen al dira? Mutilak, berriz? Ba al dago denek kontzienteki hartutako konpromisorik, generoagatik diskriminazioa inork ere nozi ez dezan? Ikasgelan egoera biolentoak gertatzen direnean nor gertatzen da galtzaile?
- Eskutitzaren idazketa

Irakasleentzako irakurketa interesgarriak

Ingeniaritzako ene ikaskideei

The Easterner egunkarian argitaratu zen Ingeniaritza Mekanikoko azken ikasturteko ikasle Jared Mauldin-ek idatzirikoa. Interneten argitara emanik, 45.000 bider irakurri zuten.

*“Ingeniaritzako eskolan nirekin dauden emakumeei:
Gure harremanetan nire asmoa zuek berdintzat tratatzea bada ere,
gaur nire desbideratzea barkatu beharko didazue, emakumeak eta
gizasemeok berdinak ez garela adierazteko.
Hezkuntza-programa berean gaude guztiok eta, seguruenik, antzeko
kalifikazioak jasoko ditugu denok, baina, horrek berdin egiten al
gaitu?
Ez, noski. Ni ez naute hazi zientzia hutsetako bidea alde edo
moldez utzarazten zidan giroan.
Bizi naizen gizartean inork ez zidan agindu zikin ez nendin edo,
lidergorako nire trebeziak erakusten nituenean, inork ez zidan
esaten “agindunahiko”.
Lehen eskolan, nire interesak medio, ikaskideek neu arbuiautuko
ninduten beldur ez nintzen izan behin ere.
Nire egiazko balioa nire itxura zela eta, maskulinoegi agertzeko
arriskuari saihets egiteko, jarduera batzuei uko egin behar niela
adieraziz, imajina eta esloganekin bonbardaketarik ez nuen nozitu.
Kontzeptu matematiko edo zientifiko konplexuren bat nik ez
ulertzearen arrazoia, funtsean, nire generoan zetzala iriztearen
ondorioz, adibidez, irakasleek ez ninduten alboratzen.
Mutilen klubaren bateko pentsaerarekin ez dut inongo zailtasunik
izan eta ez diot aurre egin beharko boto-zenbaketari edo aparteko
ohartarazpenei, “diskriminazio positiboa” dela medio.
Arrakasta biltzen badut, denek onartuko dute merezimenduengatik
lortu dudala.
Horrenbestez, zuek neskak eta ni ezin gaitzezke berdinak izan. Alor
honetan, nik bizitza osoan lortuko dudana bainon askoz ere gehiago
erdietsi duzue zuek.*

*Adeitasun osoz,
Jared Mauldin, Ingeniaritza Mekanikoko azken urteko ikasle.”*

Irakaslearen jarrerak: ezkutuko curriculum

Genero-berdintasunari dagokionez, hezkuntza-komunitateak aurrean duen erroka, —berariaz ez izanik ere— estereotipo eta rol tradizionalak asimilatzean, eskolako emaitzez eraginik izan dezaketen bestelako itxaropenak transmititzen saiatzea, dela iruzkinen bidez, dela bromen bidez, dela tratamendu desberdinen bidez.

Irakasleak, beraz, era inkontzientean (ezkutuko curriculum) indartzen ari denaz eta ikasleei helarazten ari zaizkien ereduez gogoeta egin beharko du.

Hainbat alderdi atzeman ditzakezue, hara:

- Gai jakin batzuen gaineko iruzkinak, hala nola itxura fisikoa, arropa edo jokabide zintzoa, neskei dagokiela; argitasuna, itxura zarpaila, zikinkeria, jokabide oihesa, mutilen kasuan.
- Txantxak: gaiak estereotipoak diren edo ez.
- Bestelako tratamendua:
 - Irakaslea noiz permisiboagoa, aztoratzen dena mutila denean edo neska denean?
 - Emozioak azaltzea sustatzen da neskengan baina hori mutileri galarazten edo barregarri dela adierazten zaie?
 - Amorrua adieraztea mutileri baimendu baina neskei galarazten zaie?
- Itxaropen desberdinak eskolako emaitzen inguruan:
 - Ahalegin eta emaitza berberak eskatzen zaizkie neskei eta mutileri?

Mutilak zerbait gaizki egin duenean, oker egin duelakoan, arreta eta sostengua ematen dio irakasleak eta berriro egitera bultzatzen du. Gaizki egin duena neska denean, neska izatearren oker egingo zuela espero zuenez, irakasleak ez du bultzatzen berriro egitera.

- Itxaropenak direla-eta, hona beste hainbat aztergai:
 - Ikasgelan, ahots-tonu edo mintzamolde berbera baliatzen dugu mutilari eta neskari hitz egitean?
 - Hitz egitean, nori begiratzen diegu maizago, neskei ala mutileri?
 - Maitasuna eta ukipen fisikoa eskatzen duena mutila denean eta neska denean, berdin erreakzionatzen al dugu?
 - Mutileri lan astunagoak eta neskei lan arinagoak egitea eskatzen al diegu?
 - Nori egiten dizkiegu galdera gehiago, mutileri ala neskei?
 - Errieta berdin-berdin egiten diegu neskei eta mutileri?
 - Modu berdinean mintzatzen gara neskekin eta mutilekin?
 - Laguntza maizago eskatzen diegu neskei gauzak apaintzeko, garbitzeko, ordenatzeko...?
 - Laguntza maizago eskatzen diegu mutileri zerbait antolatzeko, ardura handiko lanak egiteko...?

Kulturarteko hezkuntza, genero ikuspegitik. Luz Martínez Ten

Sarri, hezkuntza-sisteman genero-berdintasunaren inguruko eztabaidak, gai honetan adituak diren emakumeek idatziriko koedukazioari buruzko kapitulu erantsi batera edo berariazko epigrafe batera zokoratzen dira. Kulturartekotasunari heltzean, era berean, emakumeen diskriminazioaren errealitatea desagertu egiten da diskurtsoaren ildo nagusitik; esplizitu agertzen da, ordea, gai jakin batzuk agertzen direnean bakar-bakarrik: kultura-gatazkari dagozkionak, emakumeen funtsezko eskubideen aurkako atentatua delako, edo erabat atzemangarriak diren egoeretan, hala nola neska ikasleekiko bestelako tratua denean. Beste hainbat alorretan gertatzen den bezala, hezkuntzan ere berdintasuna halakotzat aztertzen da emakumeak, kolektibo diren aldetik, ukitzen duten egoeretan, ez bestela. Horrela, kulturarteko hezkuntza-eredu desberdinek proposatzen duen bezala, emakume eta gizonezkoei egozten zaien rola —eta batzuen eta besteen

artean sor daitekeen harremana — aztertzen duen genero-kategoria baztertzen du nabarmenki. Genero-ikuspegitik analisirik ez egiteak, testuinguru kultural desberdinetan emakumeek bizi dituzten diskriminazio-egoerak ezkutatzeaz gainera, hezkuntza berdintasunean aplikatuko duen eredua taxutzea galarazten du.

Feminismoaren eta kulturartekotasunaren arteko lotura, kulturarteko hezkuntza-eredu bat, edozein, garatzeko ezinbesteko elementuetako bat da, genero-berdintasuna funts etiko saihestezintzat jotzen badu, bai kulturartekotasunaren kontzeptuan, bai hezkuntza-praktika arautzean, analizatzean, diseinatzean, aplikatzean eta ebaluatzean ere.

Hasteko, ikuspegi feministatik birtaxutu beharra dago kulturarteko eredua; eztabaida, unibertsalismoen eta bestelakotasunen artean zentratu behar, sexuen arteko berdintasuna aldarrikatzean oin hartuta. Kulturak, jarrera kritikotik halakotzat aitortzearen inguruko adostasuna handia da; horixe helarazi behar da hezkuntza-eredura genero-ikuspegitik.

Curriculumean funtsezkotzat jotzen ditugun berdintasun-balioez eta ikastetxearen antolamendu eta kudeaketari dagozkion beste hainbat kontuz gogoeta egiten ez badugu, nekez garatuko ditugu estrategia jakin batzuk.

Hezkuntza-errealitatea osatzen duten aldagai denetan genero-ikuspegia sartu beharra dago: elkarbizitzaren arauetan, familiartekoen partaidetzan, hezkuntza afektibo-sexualean, ikasleen hezkuntza- eta lanbide-orientazioan, erlijioaren eta hezkuntzaren artean ezartzen den loturan eta beste askotan.“ Estatu espainiarra aspaldi honetan mundu zabaletik datozen gizatalde askoren helmuga bihurtu izanak kulturen elkartzez eta bereiztez beteriko munduan murgildu gaitu. Aldaketa sozial horien bereziki nabarmenak dira erakunde jakin batean: eskolan. Eskolako geletan gertatzen dira gatazkak eta gertatzen dira adostasunak. Nolanahi ere, eskola bihur daiteke harreman sozialak errepikatzeke eszenatokia edo, bestela, horiek aldarazteko lanabes ahaltsua, desberdintasun kulturalak errepikatzeke lekua edo kulturarteko bateratzeen gunea.

Gauzak aldatzeko helburua duen kulturarteko hurreratze edo topatze horrek, historikoki emakumea diskriminatu duten balio, ohitura eta tradizioak, ikuspegi kritikotik aztertu behar ditu eta, gainera, bizitza berdintasunean partekatzen irakatsi. Giza Eskubideen Aldarrikapen Unibertsalean adosturik agertzen den eta Emakumeen Nazioarteko Konferentzietan (azkenekoa, Pekinen, 1995ean) luze-zabal jorratu den berdintasun horrek, mundu osoko emakumeentzat erdietsi behar diren helburuak argi eta garbi agertzen dira Plataforma jakin batean.

Gure baitan dugun ahalmena. Zeliha Ünalı

2015eko uztailaren 30ean.

Nire historia ez da kontakizun xelebrea, akaso imajinatuko zenuten bezala, kontzientzia hartze eta errealizazio pertsonaleko historia baizik. Pekinera doan trenera igo eta, 1995ean, Emakumearen Laugarren Mundu-Konferentzian, Gobernuz Kanpoko Erakundearen Foroan parte hartzeak bizitza aldatu zidan.

Zortzi egun eman nituen Varsoviatik Pekinera doan tren transiberiarrean hogeita bederatzita herrialdeetako berrehun emakumeren artean. Bidaia iren iraupen luzeak ez zigun axola, gure xede bakarra mundua transformatzea baitzen.

Hogeita lau urterekin graduondoko ikaslea nintzen ni, Ekialde Ertaineko Unibertsitate Teknikoan, Turkiako Genero eta Emakumea ikaskuntza-egitarauan aurrenetako bat, alegia. Egitarau horren ordezkari Pekinen izan nendin aukeratu ninduten. Partaideei banatu zitzaizkien zorrotan, mundu zabalean biziki ezaguna den Sue Vinson feministaren esaldi pare bat inprimituta zeudela ikusi nuen: "Anitz eta bat ginen" eta "Mundua, emakumearen begietatik". Karpa tarteetan, mundua zuzenago egiteko konpromisoa hartua zuten emakume andana batekin elkartzen nintzen egun haiek gogoan, bi hitz datozkit burura: senidetasuna eta bakea.

Senidetasunean sinesten dut oraindik, belaunaldi berrikoei hori zaharkiturik dagoela iruditzen bazaie ere. Pekingo Egintza Plataformakoak eta handik hurrengo bost urteek ulertzen lagundu zidaten, emakumeon baitan datzan eta guk, mundu-mugimendu gisa, daukagun ahalmen hori.

1995ean estatuko legeak uztartzea zela eta, eztabaida egin genuen Emakumearen Aurkako Diskriminazio Era Guztiak Suntsitzeko Konbentzioarekin eta Pekingo Egintza Plataformarekin. Egun, berriz, lege horiek eraginkortasunez aplikatzeko eraz egiten dugu eztabaida. Bidearen luzea! Hogeita urte honetan Turkian emakumeentzat gauza asko aldatu dira baina, beste aldetik, hango emakumeen bizitzan funtsezko aldaketarik ez da izan. Joan den mendearen kondarrean eta honen hastapenetan legegintzan aldaketa handiak egin ziren, genero-berdintasunera iristeko. Emakumeen mugimenduak eta erakundeak arrakastaz jardun zuten eta, horren eraginez, Kode Zibilean, Penalean eta laneko legegintzan aldaketak sartu ziren.

Turkian, alabaina, ezkonduetako bost emakumetik bi etxeko indarkeriaren biktima izateko arriskuan daude. Pekingo Egintza Plataformaren aldeko gogo-berotasuna Turkian hein batean epeldu dela esango nuke nik, azken hamarkada honetan, batik bat.

Pekingo Konferentzia izan zenetik genero-alorrean jardun dut lanean, aholkulari eta aktibista modura garatuz. Azken hiru urteak Turkiako garapen txikiaren eskualdeetan eman nituen, emakumeen GKEetan. Bai nire lanean, bai nire bilakaeran, oraindik ere sentitzen dut Pekingo haizea, aurreraka bultzatzen nauena. Orain, Nazio Batuen Behin-behineko Koordinatzailearen

Ankarako Bulegoan nabil lanean, genero alorreko espezialista gisara. Pekinerako trenean igo eta NKEen foroan parte hartu nuen egunetik kargu honetan aritzeko prestatu naizelakoan nago.

Pekingo izpiritua belaunaldi gazteei helarazi nahi diet; oraindik ere “anitz eta bat” gara eta, tamalez, era eta maila guztietako ahaleginen beharrean gaude, mundua gizaki guztientzat leku baketsu eta zuzena egingo badugu.

Gaian sakontzeko, beste emakume batzuen lekukotza, in: <http://beijing20.unwomen.org/es/voices-and-profiles/women-of-achievement>

Glosarioa

Bizimodu laborala eta pertsonala uztartzea: gizon eta emakumeek norberarentzako, familiarentzako eta lanerako denbora-tarteak harmonizatzeko praktika hauen helburua emakumea produkzio-lanean eta gizonezkoak etxeko lan edo ugaltze-lanean sartzea da, aukeren eta eskubideen berdintasunaren mesedetan.

Emakume eta gizonezkoentzako aukera-berdintasuna: egoera horretan, gizaki guztiak, sexua gorabehera, gaitasunak eta aspirazioak garatzeko eskubide eta aukera dute, erabakiak hartuz eta maila indibidual eta sozialean bere burua garatuz, emakume eta gizonezkoek pairatzen dituzten genero-rol eta mugapenetatik kanpo.

Feminismoa: gizonezko eta emakumeen artean aukera eta eskubideen berdintasuna ezartzeko xedea duen korrante ideologiko, sozial, kultural, ekonomiko eta politikoa.

Generoa: haurtzaroan bertan ikasi eta sozialki eta kulturalki eraiki diren bestelakotasunak, emakumeei eta gizonezkoiei sexuaren arabera egozten zaizkienak eta emakumeetan desberdintasun- eta diskriminazio-egoerak sortarazten dituztenak.

Genero-estereotipoak: emakumeei, batetik, eta gizonezkoiei, bestetik, talde homogeneotzat hartuta, imajina mental, sexu- eta genero-bereizgarri desberdinak egozten dizkieten sinesmen eta jokabideak dira. Leku batetik bestera alde gutxi dituzte estereotipo hauek, aski homogeneoak eta bipolarrak dira: emakumeei egozten dizkieten ezaugarri edo ahuldadeak gizonezkoiei ukatzen dizkiete eta alderantziz. "Humanoaren" paradigma beti da maskulinoa, ez dago erreferentzia femenino unibertsalik.

Genero-rolak: sexuaren arabera, gizonezkoiei eta emakumeei egozten zaizkien itxaropen, jokabide, zeregin eta antzekoak; rol horiek determinatuko dituzte gizon eta emakumeen izaera, jokaera eta sentitzeko erak gizartean.

Genero-transbertsaltasuna: (genero-mainstreaming eta genero-ikuspegi integratuaren sinonimoa) emakume eta gizonezkoen arteko parekidetasunaren aurrerapenean botere publiko guztiek duten erantzukizuna. Herri Politiketan gizonezkoen eta emakumeen Aukera eta Tratamenduan Berdintasunaren Printzipioaren aplikazioa da; kontua da batzuei eta besteei baliabide guztietarako irispidea baldintza berdinetan bermatzea, politika publikoak egun dauden desberdintasunak aintzat harturik planifikatzea eta, egiazko berdintasunaren aurrerapenean, desberdintasun horien ondoriozko inpaktu eta emaitzak atzeman eta balioztatzea.

Koedukazioa: nahitako interbentzio-prozesu honen xedea neska eta mutil ikasleen garapena sustatzea da, sexu-desberdintasunean oin harturik, hainbat helburu lortzeko, hala nola norberaren garapen pertsonal eta afektiboa eta gizarte-erakuntza adostu eta bateratua. Ez da nahasi behar “koedukazioa” eta “hezkuntza mistoa”: ikasgela berean mutiko eta neskatoak elkartze hutsak, ezinbestekoa den arren, ez du bermatzen hezkuntza zuzenago eta berdintasun handiagokoa izango dela.

Matxismoa: gizasemeak emakumearekin dituen menderatze eta nagusikeriazko jarrera eta jokabideak, lehenek boterea egikaritzen duten ordena sozialari eusteko; sistema horretan emakumea hein batean edo bestean menderatu, diskriminatu eta zapalduta bizi da.

Mikromatxismoak: eguneroko bizitzan eta bikote-harremanetan gizasemeak emakumea menderatzeko dituen jokaera eta ohiturak, inoiz bortitzak ere.

Patriarkatua: antolamendu kultural, ekonomiko, politiko, sozial eta erlijioso honetan agintaritza, boterea, lidergoa eta, orokorki, nagusitasuna gizontzakoak egikaritzen du eta emakumea gizasemearen peko opresio-egoeran bizi da.

Sexua: jaiotzetik arra eta emea bereizten dituzten bereizgarri biologikoei dagokie.

Bibliografia

HAINBAT AUTORE, ELKARLANEAN. *Inteligencia emocional. Inicio del desarrollo de competencias emocionales (intrapersonales) en familia*, Sycom Training Systems S.L., Bilbo, 2012, <[http://axular.net/download/files/orientacion/escuela_padres/69_La_inteligencia_emocional_en_la_familia\(II\).pdf](http://axular.net/download/files/orientacion/escuela_padres/69_La_inteligencia_emocional_en_la_familia(II).pdf)>.

HAINBAT AUTORE, ELKARLANEAN. *Coeducación: dos sexos en un solo mundo*, Instituto Nacional de Tecnologías Educativas y de Formación del Profesorado (INTEF). Módulo 6 – Proyectos de vida, Madril, 2012, <http://www.ite.educacion.es/formacion/materiales/112/cd/m6/los_estereotipos.html>.

HAINBAT AUTORE, ELKARLANEAN. “*Por preguntar que no quede. Nosotras creamos mundo*”, Cuadernos de educación en valores nº 2, Instituto de la Mujer / CIDE, Madril, 2006, <http://www.ite.educacion.es/formacion/materiales/112/cd2010/unidad_6/6_6_bibliografia.html>.

VÁZQUEZ VERDERA, V., J. ESCÁMEZ SÁNCHEZ, eta R. GARCÍA LÓPEZ. *Educación para el cuidado. Hacia una nueva pedagogía*, Brief, 2012, <<https://revistas.ucm.es/index.php/RCED/article/viewFile/47172/44235>>.

HAINBAT AUTORE, ELKARLANEAN. *Cómo ser un cole de cuidado. Propuestas para tu centro educativo*, InteRed, 2014, <<http://redciudadaniaglobal.org/noticias/como-ser-un-centro-de-cuidado-propuestas-para-tu-centro-educativo/#.VcnOw3HtlBc>>.

BONINO, LUIS. *Micromachismos*, <<http://www.luisbonino.com/pdf/Los%20Micromachismos%202004.pdf>>.

HAINBAT AUTORE, ELKARLANEAN. *Cultivando emociones. Educación emocional de 3 a 8 años / Educación emocional de 8 a 12 años*, Generalitat Valenciana, Consejería de Educación, Formación y Ocupación. <http://www.lavirtu.com/eniusimg/enius4/2012/06/adjuntos_fichero_695712_f85eecff7d7e5afb.pdf>.

Teatro del oprimido, <<https://escuelapopularcinetytv.wordpress.com/2012/06/23/metodologia-del-teatro-foro-augusto-boal-una-herramienta-poderosa-para-construir-la-participacion-popular/>>.

Hombre, igualdad y nuevas masculinidades, <www.aulaviolenciadegeneroenlocal.es>.

MARTÍNEZ TEN, LUZ eta ROSA ESCAPA GARRACHÓN. *Cómo compartir la vida en igualdad. Guía práctica para chicas y chicos*, <<http://www.mujeresenred.net/IMG/pdf/guiacompartir.pdf>>.

AGUILAR CARRASCO, PILAR. *¿Somos las mujeres de cine? Prácticas de análisis fílmico*, <http://institutoasturianodelamujer.com/iam/wp-content/uploads/2010/02/IAM-U_68927.pdf>.

MARTÍNEZ TEN, LUZ; CLAUDIA LEAL eta SANDRA BOSCH. *El viaje de Ana: historias de inmigración contadas por jóvenes*, 2003, <<http://issuu.com/aulaintercultural/docs/elviajedeana>>.

150 canciones para trabajar la violencia de género, <<https://www.youtube.com/playlist?list=PLcGM-7aUuWYhdkZ09LxBSvaSEIsNmme87>>.

PANADERO FERNÁNDEZ, BEGOÑA. *Los estereotipos en la publicidad – Unidad didáctica en Educación Secundaria Obligatoria*, <<http://www.educarenigualdad.org/los-estereotipos-en-la-publicidad-unidad-didactica-en-educacion-secundaria-obligatoria>>.

Herritargo globalerako hezkuntza. Baliabideak

Kaidara

www.kaidara.org

Oxfam Intermón-ek eta Herritargo Globalerako Hezitzaileen Sareko kideek bildu eta idatzitako hezkuntza alorreko eskarmentu eta baliabideak. Hauek erabat libreki deskarga daitezke eta, bai web orria, bai material gehientsuenak eskuragarri daude euskaraz, katalanez, galizieraz eta espainieraz.

Eskola aldatzeko pistak

OXFAM-INTERMÓN (2009). Barcelona

Gizakiarekin eta planetarekin arduratsu izango den herritargo globaleko korrante bat osatu ahal izateko, funtsak eskolatik hasita finkatzea behar-beharrezkoa da. Baina, ikasgelako jardueran, sinesmen horretan tinko gabiltzanok ederki dakigu hori ez dela batere erraza izango. Egungo hezkuntza sistemak erantzun urri ematen ditu. Bestelako eredu bat sortu behar dugu, humanista, elkarrizketan eta elkarbizitzan oinarritua, komunitate-eskola eraikiko duena, justiziaz arduratuko dena, ingurunera eta mundu zabalera irekia. Aurrean dugun erroka behinena bestelako hezkuntza egitea da, bai “izateko”, baita transformatzeko ere.

www.kaidara.org/ek/recurso/Pistas-para-cambiar-la-_escuela

Hezkuntza-zentro eraldatzaileak: herritargo globala eta gizarte-eraldaketa

OXFAM-INTERMÓN (2012). Barcelona

Agerkari honetan, proposatzen dugun eredu eraldatzaile honekin osorik edo partzialki bat datozen bestelako hezkuntza-ereduak bildu eta erkatzen ditu eta, era berean, gauzatzeko moduko hezkuntza-ibilbideak zehazten ditu hiru mailatako praktiken eskutik: irakaskuntzakoak (ikaskuntza-irakaskuntza alorrean), antolakuntzakoak (antolakuntza eta harreman alorrean) eta politikazkoak (ingurunea eta gizarte-eraldaketa alorrean).

www.kaidara.org/ek/recurso/centros-educativos-transformadores

1. Fitxa. Publizitatezko mezuak aztertzeako elementu beharrezkoak

Iragarki bat egin aurretik hainbat aspektu hartu behar izaten dira gogoan, hala nola:

- Era desberdinetako baliabideak erabiliz, gure arreta harrapatu nahi dute.
- Horien helburuak dira ikuslea konbentzitu, limurtu eta kausitzea.
- Helarazi nahi diguten informazioa aukeratzen dute, beste gainontzekoa zokoratuta.
- Emozio multzoa probokatzen dute guregan ia-ia “era inkontzientean”, premiak sortaraziz, nahikundeetara eta ilusioetara jotz, etab.
- Ererduzko mundua aurkezten digute, eguneroko erreallitatearekin bat ez datorrena. Hori lortzeko baliatzen dituzten elementuak guk azter ditzakegu.

Irudia

Iragarkiaren funtsezko oinarria da. Irudi osoak helarazten dizkigu mezuak. Betidanik esan izan da “hobe irudi bat mila hitz baino”. Irudiaren aspektu hauek azter daitezke:

- Produktua agertzen den egoera jakina: giroa, apaindura, unea, paisaia, etab.
- Iragarkian agertzen diren pertsonak, horien janzkera, adina, sexua eta estatus soziala.
- Irudiaren elementu nabarmenak: kolorea, argia, etab.
- Objektu apaingarriak.
- Nabarmentzen diren pertsonaiak, objektuak, etab.
- Nori zuzenduta dagoen: gazteak, mutikoak, neskatilak, emakumeak, gizasemeak.
- Iragarkiak sortarazten dituen interpretazio subjektiboak eta inpaktu emozionala: limurtzea, erakartzea, nahikundea, askapena, etab.

Erabilitako mintzaira, ahozko edo idatzia

Publizitateak darabilen irudia garrantzi handiko elementua izanik ere, hizkera edo mintzaira ez da munta txikikoa. Ahozko nahiz idatzizko testua aukeratzean, nolako hartzaileari zuzenduko zaion hartzen da aintzat. Nolako gizarte-taldearentzat izan, halako edo bestelako mintzairaz arituko da: lagunartekoa, teknikoa, etab. Testua hiru multzotan egituratu ohi da: goiburua edo eslogana,

gorputza eta oina.

Hona hemen publizitatezko iragarki batean ohikoak diren hizkerak:

- Zuzena: mezua salmenta hutsera zuzendua dagoenean.
- Deskribatzailea: funtsez, produktuaren azalpenari buruzkoa denean.
- Afektibo/iradokitzailea: elementu subjektibo, afektibo, limurtzaileak erabiltzen dituenean, emozioekin, ilusioekin edo nahikundeekin lotutakoak.

Ahozko mezuetan, era berean, aztergai izan daitezke ahots tonua ere (goxoa, zakarra, iradokigarria, etab.), produktua gizaseme edo emakume batek aurkezten duen, etab.

Eslogana

Ahozko zein idatzizko publizitatean gehien erabiltzen den mezu-pleguetako bat da eta produktuaren onurak ezagutarazteko, bera kontsumitzera bultzatzeko, espektatibak edota ilusioak sortzeko eta beste hainbatetarako baliatzen da, hala nola: “Bizitzako txinparta”, “Zure etxeko aroma”, etab.

Hona hemen esloganaren bereizgarri batzuk:

- Laburra da.
- Zehatza da.
- Hamaika terminologia plegu baliatzen dira bertan.
- Oroitzeko errazak.
- Harrigarriak izan daitezke.

Musika

Musika, batzuetan, iragarkietan erabiltzen da indar edo leuntasun sentrazioak emateko edo produktua bera nabarmentzeko, doinu aldatze baten bidez; soinu aldaketak eta isilaldiak ere baliatzen dira honelako publizitatean.

Kolorea eta argia aztertzeke jarraibideak

Koloreen esanahia ez da beti bera, ez da estatiko, ez da zehatza... baina era desberdinetako sentrazioak sor ditzake, hala nola:

Beltza, egungo kulturaren arabera, dolu, gau eta gaiztakeriarekin loturiko kolorea da baina, era berean, luxu eta dotoreziarekin orobat. Modako arropa, perfumeak, autoak, argazkigintzako produktuak eta beste hamaikatan agertzen da.

Gorria lotua dago bizi, bihotz eta pasioarekin. Kolore oldarkorra da, probokatzaile eta deigarria. Maiz, egintza eta mugimendua adierazten du eta, noski, arreta erakartzeko egokienetako bat da. **Gorriak, urdinarekin edo berdearekin uztarturik** mugimendu-

inpresio biziagoa eragiten du. Maiz, arreta deitzeko erabiltzen dira, inpaktu biziagoa sortarazten dutelako, hala nola publizitatezko bilgarrietan eta bestelako irudietan.

Horia eguzkiaren, urrearen, aberastasunen eta alaitasunaren kolorea da. Erantzun estimulagarria probokatzen du. Zenbat eta saturatuago egon, orduan eta nabarmenago bihurtzen da. Kolonia, bitxi, edari eta erlojuekin loturikoetan erabiltzen da. Iragarkietan idatziriko mezua azpimarratzeko ere baliatzen da.

Berdea natura eta itxaropena adierazten duena da. Giro natural freskoak adierazteko baliatzen da. Edari, kolonia eta antzekoetan agertzen da.

Urdina itsaso, zero eta infinituarekin lotzen da, noblezia eta elitearekin ez ezik (beltza bezala). Atsegin, atsedea, lasaitasun eta konfiantza adierazten ditu urdinak. Argitasunik galtzean, malenkonia eta tristura airea hartzen du. Beltzarekin uztar daiteke luxu inpresioa sortarazteko. Aisialdiarekin abenturarekin eta luxuarekin loturiko iragarkietan agertzen da.

Argia

Elementu hau ere erabiltzen da itzalak sortzeko, bolumen edo gauza batzuk nabarmentzeko (eta, aldi berean, besteak ezkutatzeko). Zuzeneko argia baliatzen da kontrasteak markatzeko, ezaugarri batzuk agerraraziz eta beste batzuk ezkutatuz. Argi difusoak itzalak leuntzen ditu, irudi osoa argiztapen berberarekin agertzen da.

Autorea:

Barabara Educació SCCL.

Koordinazioa:

Begoña Carmona

Herritargo Globalerako Hezitzaileen Sarea:

Hezkuntza-proposamen honetako edukiez aholkularitza eman eta jarraipena egiten du interneten diharduen Munduak Elkarlotuz-eko batzordeak, kide hauek osaturik: Pablo Cuenca, Santiago García, Esther Gutiérrez, Teresa Hernández, Flor López, Jordi Riera eta Arantza Zubizarreta.

Diseinua eta maketazioa:

Estudi Lluís Torres

Hizkuntz zuzenketa:

Albert Nolla

Ilustrazioa:

Espais Telemàtics

Itzulpena:

Karmele Hevia

Oxfam Intermón-en hezkuntza-proposamenari buruzko informazioa zabaltzeko

- Web: <http://www.oxfamintermon.org/es/que-hacemos/campanas-educacion/educacion/propuestas-educativas>
- Zatoz gurekin facebooken: “Herritargo globalera begirako hezkuntza”
<https://www.facebook.com/Educar-para-una-ciudadan%C3%ADa-global-765403543496049/>
- Correo: educacion@oxfamintermon.org

Agerkari hau Creative Commons lizentziarekin gauzatu da

Agerkari hau gauzatu ahal izan da Garapenerako Nazioarteko Kooperazioaren Agentzia Espainiarraren (AECID), finantza-laguntzari esker, hurrengo itunaren kontura: “Movimiento por la educación transformadora y la ciudadanía global en el ámbito de la educación formal (14-CO1-642 kodea)”. Agerkari horen edukiaren erantzukizuna Oxfam Intermón-ena baizik ez da eta ez du AECID-en iritzia nahitaez adierazten.

Eusko Jaurlaritzaren kolaborazioarekin

